

Nr 58.

Ankom till riksdagens kansli den 7 maj 1920 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om inrättande av åtta ordinarie eldarbefattningar vid riksbankens avdelningskontor.

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 221, har herr *Werner* hemställt, »att riksdagen måtte besluta inrättandet av åtta stycken ordinarie eldarbefattningar vid riksbankens avdelningskontor.»

Till stöd för motionen anföres:

»Till bankoutskottet har inlämnats en framställning, här bifogad som bilaga a. I densamma begäres, att vissa eldare vid riksbankens avdelningskontor i Kalmar, Linköping, Karlskrona, Uppsala, Umeå, Växjö, Nyköping och Halmstad, vilka i respektive 9 och 19 år haft anställning vid nämnda kontor, måtte komma i åtnjutande av den trygghetskänsla som ordinarie anställning innebär och de förmåner, t. ex. ålderstillägg och pension, som därmed äro förenade. Av bilagan framgår att motsvarande befattningshavare vid kontoren i Göteborg och Malmö redan äro uppförda på ordinarie stat.

Då de skäl, som i ovannämnda bilaga anförts, synas mig behjärtansvärda, och som jag har anledning antaga, att denna fråga ej på annat sätt skulle komma under riksdagens prövning, då dylika inlagor i mängden av ärenden, som utskotten handlägga, såvida de ej motionsvis framföras, oftast ej föranleda någon åtgärd från utskottets sida, har jag ansett mig böra motionsvis bringa saken under riksdagens prövning.»

Den vid motionen fogade bilagan är av följande lydelse:

»Till 1920 års Riksdags Bankoutskott.

Stockholm.

Undertecknade, eldare och renhållningskarlar vid nedannämnda riksbankens större avdelningskontor, få härmed vördsamt anhålla om Bankoutskottets välvilliga hjälp till att vi, i likhet med eldarna vid avdelningskontoren i Göteborg och Malmö, måtte komma på *ordinarie stat*.

Vår arbetstid överträffar säkerligen i längd flertalet kroppsarbeters tjänstetid, och särskilt eldarsysslan kräver i hög grad ordning och påpasslighet, så att den omhändertagna materielen ej må taga någon skada. Beträffande tjänstetiden torde det tillåtas oss anföra, att medan övriga kroppsarbetare, efter genomförandet av 8-timmarsarbets-

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 8 saml. 43 häft. (Nr 58.)

dagen, hava 2,400 arbetstimmar efter 300 arbetsdagar per år, vi kunna, med låg uppskattning, hänvisa på en arbetstid av,

För eldning och dithörande arbeten under 9 mån. à 10 timmar per dag, 2,700.

För skötsel av gård och gata året om 2 timmar per dag 720, eller tillsammanslagt 3,420 arbetstimmar per år.

Såsom ytterligare stöd för vår anhållan få vi anföra, att vi erhållit hrr Bankofullmäktiges välvilliga medgivande, att, i enlighet med deras beslut av den 11 december 1919, från och med den 1 april 1920 komma i åtnjutande av det dyrtidstillägg, som av riksdagen bestämts eller kunde komma att bestämmas för statens befattningshavare, att vår tjänstetid i nu innehavda befattningar vid Riksbankens avdelningskontor utgör från 9 till 19 år, att våra löner under denna långa tid ej i nämnvärd mån förbättrats samt att noggrannheten och påpassligheten i utöandet av vår tjänst mer än väl torde motivera ett bifall till vår vördsamma anhållan att komma på ordinarie stat, varför vi våga hoppas att denna vår värdjan till Bankoutskottet ej skall förklina ohörd.

Med utmärkt högaktning.

Samtliga eldare vid Riksbankens avdelningskontor:

Carl Johan Olsson	anställd 1901	Riksbanken,	Kalmar.
Anders Petter Kvist	» 1903	»	Linköping.
Oskar Evald Pettersson	» 1904	»	Karlskrona.
August Karlsson	» 1904	»	Uppsala.
Erik Albert Bäckström	» 1902	»	Umeå.
Ernst Jacobsson	» 1911	»	Wäxiö.
J. A. Sandberg	» 1901	»	Nyköping.
Edvard P. Jönsson	» 1910	»	Halmstad.

För vid Riksbankens avdelningskontor anställda eldare och renhållningskarlar ställer sig arbetet närmast i överensstämmelse med här nedan lämnade uppgifter:

Arbetet börjar varje dag med sotning av tuberna, slaggnig av fyren, utrakning av askan och utbärning av densamma till askcisternen på gården, påfyllning av bränsle, metallputsning, rengöring av varmkamrarne, som dagligen skola skuras och hållas dammfria, rundgång i post-, bank- och telegrafverkets olika lokaler för att, bland annat, tillse att alla varmlufts- och friskluftskanaler äro ställda som sig bör, då det ofta händer att dessa blivit ändrade. En gång i månaden rengöras alla sotkanaler, vilket arbete börjar kl. 4 och fortsätter till kl. 6 på morgonen, därefter börjar eldningen, som fortgår natt och dag under helg- och söckendagar.

Vid eldning med koks kan fyren stå sig tre timmar, varefter ny påfyllning och tillsyn erfordras, vartill kommer att erforderlig slaggnig flera gånger om dagen måste företagas, och tager eldningen med erforderlig tillsyn i anspråk tio timmar pr dag. Vid eldning med ved kan fyren ej stå sig längre än högst en och en halv timme och arbetet blir mera påfrestande, därigenom att vi ständigt måste se efter fyren, då vi ej äro upptagna med eldning, måste framforsla veden, som är uppstaplad å gården, samt, då veden sotar, mer än koks, hålla kanaler och tuber väl rena för detsamma; för att minska något på bränsleåtgången bredes alltid ett tunt lager koks på rosterna, så att ej någon kalluft kan intränga. Detta merarbete för eldning med ved har varit i 3 eldningsperioder, år 1917--18--19.

Sista påfyllningen för dagen göres kl. 10 e. m. eller något senare, varefter

fyren med »strypt drag» kan brinna 5 à 6 timmar, då arbetet vidtager för den nya dagen.

Eldningsperioden börjar i vanliga fall den 15 augusti eller 1 september, beroende på inträffande regnperiod eller lägre temperatur, och fortgår till den 5 à 10 juni nästa år. Omedelbart därefter vidtager pannrengöring, pannornas målning med mönjefärg, inslipning av kranar, ompackning av otätheter och övrig tillsyn, vilket drager minst fjorton dagar, varefter de återstående sex veckorna kunna betraktas såsom ej upptagna av eldningsgöromål, under vilken tid renhållning av gård och gata fortfarande måste skötas. Då arbetet är lika helg- och vardag och dels nattarbete medräknas, tro vi att detta mer än väl skall utfylla den tid av 6 veckor, som ej upptagas av eldningsbestyret.

Gatan måste ovillkorligen rengöras 3 gånger dagligen, då en livlig trafik försiggår på gatan och posten är inrymd i fastigheten, vilket i sin mån bidrager till att gatan osnyggas av en massa pappersomslag, kuvert m. m. Därför skall granitsockeln kring fastigheten skuras varje dag, då hundar ha benägenhet att oreña densamma. Ävenså skall gård, sobodar och källargångar renhållas. För dessa arbeten beräknas under den vackra årstiden 2 timmar dagligen, men kan vintertiden, vid snöfall, draga ända till 5 à 6 timmar på grund av gatans stora bredd och längd samt tillkommande upphackning och sandning m. m.»

Vad först angår ovanintagna såsom bilaga vid motionen fogade framställning från eldare vid vissa avdelningskontor, vilken framställning tydligen legat till grund för motionen och i densamma uppgives hava blivit till utskottet inlämnad, äger det visserligen sin riktighet, att en sådan framställning inkommit till utskottet. Utskottet anser sig emellertid böra fästa uppmärksamheten därå, att denna framställning icke blivit egenhändigt undertecknad av angivna personer eller av någon av dem å de övrigas vägnar, utan liksom texten i övrigt skrivits endast medelst skrivmaskin. Det torde alltså kunna ifrågasättas, huruvida någon framställning föreligger från de personer, vilkas namn antecknats å handlingen.

Utskottet.

Vidkommande emellertid härefter det i motionen framställda yrkandet synes detsamma avse i omförmälda skrivelse angivna åtta eldares uppförande på ordinarie stat. I detta avseende vill utskottet erinra, att en likalydande framställning förelåg till utskottets prövning förlidet år. Över densamma inhämtades yttrande från fullmäktige i riksbanken, vilka i en den 13 februari 1919 dagtecknad skrivelse i ärendet anförde följande:

»I de riksbankens fastigheter i landsorten i vilka värmeledning anordnats, skötes värmeledningen och med några få undantag renhållning av gård och gata

1. vid kontoren i Göteborg och Malmö av gårdskarlar på ordinarie stat;
2. vid kontoren i Härnösand, Kristianstad, Luleå, Mariestad, Sundsvall, Vänersborg och Östersund av kontorens vaktmästare; samt
3. vid kontoren i Falun, Halmstad, Kalmar, Karlskrona, Linköping, Nyköping, Umeå, Uppsala, Visby, Växjö och Örebro av i riksbankens tjänst ej fast anställda personer.»

Fullmäktige i
riksbanken
1919.

Rörande den ersättning, som till dessa senare under sistlidet år utgått för ifrågavarande göromål, hänvisade fullmäktige till en skrivelsen bilagd tablä samt angående den tid, som erfordrades för skötsel av värmeledningarna till en av civilingenjören Hugo Theorell gjord beräkning. Enligt denna beräkning pågick eldningen omkring 9 månader med $5\frac{1}{2}$ à 6 timmars daglig arbetstid.

Renhållningen av gård och gata toge enligt uppgifter från kontoren i regel en tid av 1 à 2 timmar per dag.

En icke oväsentlig tid — oberäknat sommarmånaderna, då ingen eldning förekomme — bleve över för extra arbeten, förenade åtminstone för vissa eldare med icke obetydlig biinkomst.

Därefter fortsätta fullmäktige:

»Vad nu gårdskarlna vid kontoren i Göteborg och Malmö vidkommer, åligger dessa, förutom skötsel av värmeledning och renhållning, att biträda vid vaktmästaregöromålen. Gårdskarlna vid förstnämnda kontor hava sig dessutom ålagd nattvakt-tjänstgöring.

Vid de mindre avdelningskontoren, där värmeledningen skötes av kontorets vaktmästare, har det visat sig, att detta bestyr hitintills utan anmärkning kunnat förenas med vaktmästaregöromålen till och med vid sådana kontor som i Luleå, Mariestad och Vänersborg, där i riksbankens fastigheter — såsom fallet är vid de kontor, där särskilda eldare äro anställda — inrymmes icke blott riksbankskontor utan även lokaler för post- och telegrafverken.

Då nu särskilt vid dessa kontor eldningsbestyren utan erinran kunnat bestridas av kontorens vaktmästare, synes en liknande anordning — varigenom tillfälle bereddes dessa till en biförtjänst, på samma gång som kostnaderna för riksbanken kunde nedbringas — sannolikt böra kunna genomföras, då nuvarande eldare, av vilka 6 äro i ålder mellan 58 och 68 år, icke längre kunna fullgöra sina åligganden i riksbanken.

Skulle det då vid ett eller flera fall visa sig, att eldnings- och renhållningsarbeten ej låta förena sig med vaktmästarsysslorna, eller att vaktmästaregöromålen kräva ökad arbetskraft, synes det fullmäktige vid sådant förhållanda vara lämpligast, att för eldning och renhållning särskild gårdskarl anställdes så kvalificerad, att han jämväl vore skickad att biträda i vaktmästaregöromålen och under dennes semester — eller annan ledighet — kunde fullgöra dennes åligganden.

Såsom ovan framhållits, äro icke färre än 6 eldare i en ålder mellan 58 och 68 år, därav 5 av de 8 sökandena. Att befordra dessa, som redan uppnått och snart uppnå pensionsberättigad ålder för gårdskarlar, till ordinarie befattningshavare, kan ej vara lämpligt. Detta bör dock icke utesluta möjligheten att bereda dem, då de icke längre kunna fullgöra sina nuvarande uppdrag, ett lämpligt understöd under återstående livstid.»

Med hänsyn till vad fullmäktige sålunda anfört hemställde fullmäktige, att framställningen icke måtte till någon åtgärd föranleda.

Detta blev ock utskottets beslut.

Såsom fullmäktige i sitt nyss berörda yttrande erinra, ombesörjas eldningsbestyren redan för närvarande vid åtskilliga avdelningskontor av

kontorens vaktmästare, och synes fullmäktige en liknande anordning böra kunna efter hand genomföras, varvid endast i de fall, då eldnings- och renhållningsarbetena icke låte förena sig med vaktmästarsysslorna, en särskild gårdskarll skulle behöva anställas. Fullmäktige framhålla dessutom, att av de i motionen åsyftade eldarna icke mindre än fem äro i en ålder mellan 58 och 68 år.

Med hänsyn till vad sålunda anförts anser utskottet i likhet med fullmäktige det ej vara lämpligt att uppföra dessa personer på ordinarie stat. Då de icke längre kunna fullgöra sina nuvarande uppdrag, torde möjlighet förefinnas att bereda dem lämpligt understöd under deras återstående livstid.

Utskottet hemställer alltså,
att förevarande motion II: 221 icke må till någon
riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 6 maj 1920.

På bankoutskottets vägnar:

EMIL KRISTENSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

av första kammaren: herrar Wickman, Öhngren, Johansson i Friggeråker och Söderbom samt

av andra kammaren: herrar Kristensson, Borg, Edbom, Wikström, Bäcklund, Olsson i Berg, Andersson i Milsmaden och Andersson i Stockholm.
